

Ni republicana ni d'esquerres?

De la capital republicana i la ciutat que va bullir a la transició, sembla que en resta poc més que el record. O, si de cas, el mite. Què en pensen a la universitat?

ANTONI FURIÓ

Catedràtic d'Història Medieval de la UV. Cap del Servei de Publicacions de la UV. Autor, entre més obres, de la *Història del País Valencià* (314).

València republicana: un mite?

Des de la perspectiva del poder polític i les institucions que ens governen, que és una cosa molt important, el panorama actual, per contrast amb el dels anys de la República, és desolador. Com ho ha estat durant la major part de la segona meitat del segle XX, durant la llarga nit del franquisme i després. Per això es va crear i magnificar el mite de la València republicana, d'una València progressista, liberal i il·lustrada: perquè era necessari per a continuar sobreviuint i esperant en el futur. En despertar del malson franquista, València podria tornar a ser, si més no, el que ja havia estat durant la República. I la veritat és que durant la República es van fer coses molt bones i en molts aspectes. Hi hagué una esplendorosa generació de joves universitaris, de valencianistes d'esquerra, estimable des del punt de vista literari i intel·lectual, d'una gran ambició i d'una sòlida formació, que va

quedar estroncada per la guerra. I això no és cap mite. A la València dels anys 30 hi havia una alegria de viure i una gran esperança en el futur. Era, molt abans que la guerra ho avortàs tot, una València culta, desvetllada i feliç. Perquè molts —no tots— dels homes que hi havia darrere el projecte republicà eren joves cultes i progressistes, que bastien un gran projecte social, polític i cultural per al conjunt de la societat i no sols per a les elits il·lustrades. Hi havia un compromís desinteressat, solidari. Aquella València és avui irrecognoscible enmig de la deshonestedat, de la corrupció, de la misèria moral i intel·lectual que caracteritza la vida política actual, una política de baixes mires i baixes passions i uns polítics que no tenen cap escrúpol a declarar que són a la política per a fer diners. També és cert que, bé que minoritaris, hi ha, a la València d'avui, joves cultes i progressistes, solidaris, que creuen en el futur i que són el nostre futur, l'esperança i la garantia que València tornarà un altre dia a ser republicana.

MARC BALDO

Professor titular d'Història Contemporània de la UV. Autor de *La revolució industrial* (Síntesis).

Una transició tenyida de roig i un present tenyit de blau?

La transició a la democràcia, que ens treia de damunt la llosa de plom del franquisme, no va estar tan tenyida de roig com sovint es dóna a entendre. De fet, la Constitució del 78, la del consens, fou resultat d'un pacte. La forma d'estat i no remoure el passat ni els qui havien servit la dictadura fou una part del compromís que li tocà pagar a l'esquerra. I em sembla bé: qui vol canviar la societat ha de fer-ho des de plantejaments possibles.

Però en política també hi ha conjuncures. L'esquerra, després d'anys de govern —dotze al País Valencià— i d'influència, es va desgastar, va generar conflictes, corrupcions, personalismes... El 1995 va perdre les eleccions a la Generalitat (abans a importants ajuntaments) i darrerament fins i tot el *cinturó roig* comença a fer-se *blau*. L'ona de la dreta —el *tsunami*— continua. Les raons d'aquest comportament electoral dels valencians, rojos (sense excedir-se) ahir, i blaus (sense excedir-se tampoc) hui, potser no les sap ningú. Sens dubte, hi influeix la manca de projecte de l'esquerra. A més, una part del programa de l'esquerra, l'estat del benestar, ha estat assumida, millor o pitjor, per la dreta. A més, la dreta ofereix creixement. Creixement *fàcil*, basat en la rajola i l'esdeveniment. L'esquerra, fins ara, sembla que no garanteix una política de creixement amb la mateixa convicció i seguretat que dóna la dreta. Està bé ser crític amb les urbanitzacions, les obres faraòniques, el mal ús dels recursos i els *festivals*, però cal anar més enllà i definir línies que superen la dreta. Encara que l'esquerra ofereix millor garantia en l'estat del benestar, hi ha molts valencians que valoren i necessiten garanties que continuaran el creixent econòmic del país, *fàcil* o *difícil*.

PEDRO RUIZ TORRES

Rector de la Universitat de València de 1994 a 2002. Catedràtic d'Història Contemporània de la UV. Creu de Sant Jordi de l'any 2004.

Una ciutat molt dretitzada?

En alguna mesura sí, però alhora la València que va eixir de la dictadura estava molt més escorada a la dreta en comparació, per exemple, amb la València del període final de la monarquia d'Alfons XIII i dels anys de la Segona República. La cosa, per tant, ve de lluny. La novetat potser és que fa 15 anys hi havia una esquerra menys desorientada, amb idees més clares, més presència pública i més capacitat de mobilització, especialment entre el joves, que avui dia. El contrast no ve tant del transvasament de vots de l'esquerra a la dreta, com a causa de la indiferència vers la política que anomenem d'esquerres. Molta gent no distingeix la dreta de l'esquerra en qüestions ideològiques i de pràctica política, i si es decanten cap a la dreta és per uns altres motius. L'esquerra té molta responsabilitat en aquesta confusió i acaba perdent.

AURORA BOSCH

Catedràtica d'Història Contemporània de la UV. Autora d'*Estudios sobre la Segunda República* (IAM).

La composició social és molt diferent de la dels anys setanta?

El canvi social és tan obvi com espectacular, i va associat al canvi de la societat espanyola de 1975 ençà. La recuperació

de la democràcia, les transferències econòmiques a la Generalitat i la integració a Europa des de 1986 han esdevingut decisives en el canvi social de la ciutat. Un canvi completat per la pràctica extinció de l'activitat agrària, la fallida de moltes indústries assentades durant gran part del segle XX i la seua substitució des dels 90 per una economia de serveis fonamentada en el boom immobiliari, receptora, com tota l'Europa occidental des de començament del segle XXI, d'una immigració massiva multiètnica.

Dins d'aquest procés de canvi ràpid, totes les instàncies governamentals han multiplicat les despeses en infraestructures de transport, socials, culturals, i ens han llegat institucions i equipaments sense els quals és impossible d'entendre la ciutat: el Palau de la Música, el jardí del Túria, l'IVAM, el metro, la Ciutat de les Arts i les Ciències, el nou port... Aquest procés, però, ha implicat el deteriorament dels serveis socials als barris, la deixadesa del nucli històric, la destrucció de l'horta i el seu hàbitat tradicional...

La societat ha canviat, com també les desigualtats. És una ciutat envellida, els joves i gran part de la nova classe mitjana han optat per la València suburbana, que proporciona més bons equipaments i serveis, i habitatges més accessibles. Hi queden els més vells, les classes més acomodades i els immigrants recents, aquests en alguns barris degradats.

En tot cas, la provinciana societat valenciana, tancada en si mateixa a la dècada dels 70, és ara una societat més interessada per l'exterior, forçosament multiètnica, que gràcies a la promoció recent del turisme i a esdeveniments com la Copa de l'Amèrica té una dimensió més internacional. Restava per veure si aquests nous desafiaments i oportunitats es fan des de l'abstracció i l'autocomplacença o si s'aprofiten com una ocasió per a millorar la integració, la qualitat de vida i les possibilitats dels seus habitants.

FRANCESC A. MARTÍNEZ GALLEGO

Doctor en Història. Professor titular de Periodisme a la UV. President de l'Associació d'Historiadors de la Comunicació d'Espanya.

Hi ha una patrimonialització de la feina de governs anteriors?

Era costum arrelat en l'Egipte imperial de fa cinc mil anys que quan un faraó —o faraona— pujava al poder, manara picar els segells i les inscripcions que havien deixat constància del pas i les obres del seu antecessor. Rita Barberà és una faraona, a l'estil de Merytheit o Hatxep-sut, picadora de segells, liquidadora de memòria.

Quan el 1988 l'alcalde Ricard Pérez Casado cedia el càrrec a la seua companya de partit, Clementina Ródenas, València celebrava un gran congrés d'història. Era el primer que tenia València com a protagonista. Es va celebrar al Palau de la Música, símbol, llavors, de la recuperació del llit del riu i del parc que s'hi desenvolupava, així com de la ferma intenció de València de convertir-se, i no solament de boqueta, en el cap i casal d'un país bandístic i musical. El títol del congrés era significatiu: "En trànsit a gran ciutat".

La ciutat havia necessitat la democràcia per a eixir de l'ensopiment, del provincialisme espès que encara arrossegava. Necessitava creure's que podia ser una gran ciutat. De manera que els seus primers governants democràtics, Fernando Martínez Castellano, Ricard Pérez i Clementina Ródenas, la feren saltar.

Després del salt, del trànsit, vingué Rita Barberà, alcaldessa democràtica de la ciutat des de 1991. Durant els setze anys del seu manament —per ara—, la ciutat ha canviat: seria insuportable aturar el temps. Els projectes encetats s'han desenvolupat. Se n'han fet de nous. Però ella ha ensenyat a la ciutat una lliçó, si més no, poc elegant: el menyspreu pels que arrancaren en condicions molt més dolentes. Alguns creuen que a Barberà l'ha traït el subconscient i ha intentat esborrar el trànsit socialista per a enllaçar, per familiaritat, amb la València franquista. Jo crec que Rita és la reencarnació d'una faraona pica-segells.